

A jubileuminak számító diákolimpia házigazdája Lengyelország volt, ahol 1967-ben az első olimpiát rendezték fizikából.

A résztvevő országok száma azóta ötről 29-re emelkedett. A múlt évben is szereplő nemzetek mellett Irán és Szingapúr csapata most első alkalommal jelent meg. Versenyen kívül a Litvániából érkezett csapat tagjai is megoldhatták a kitűzött példákat.

A magyar csapat tagjait *Gnädig Péter* és *Szép Jenő* választották ki. A csapat vezetői május végén 18 tanuló számára válogatóversenyt rendeztek. Erre a versenyre azok kaptak meghívást, akik az ország hét városában egész éven át működő szakkörökön aktívan dolgoztak, illetve az országos versenyeken: OKTV-n, Eötvösversenyen, KöMaL pontversenyén jó eredményt értek el. Az olimpiai csapat tagja az az öt diák lett, akiknek összteljesítménye a legjobbnak bizonyult. Ők egy hetes intenzív edzőtáboron készültek fel az olimpiára. Ez a felkészülés – épp úgy, mint a válogatóverseny – az ELTE Szilárdtestfizika Tanszékének laboratóriumában történt a csapatvezetők irányításával.

Az olimpiára való felkészülésben jelentős szerepe volt a Sopronban július 4. és 6. között megrendezett, Ausztria, Csehszlovákia és Magyarország csapatai közötti, Fényes Imre nevét viselő versenynek. A házigazda *Nagy Márton* fizikatanár volt a Berzsenyi Dániel Gimnázium képviselőjében. A rendezvény anyagi fedezetét a Soproni Postaigazgatóság nyújtotta. Ennek műszaki igazgatója *Hollndonner László* az eredményhirdetésen elmondta, mennyire fontosnak tartják a fiatal tehetségek felkutatását. Ezért támogatnak anyagilag több fizikaversenyt is: az országos magyar Mikolaversenyt, a Sopron és Pozsony városok közötti fizikaversenyt és a Fényes Imre versenyt.

Az olimpián hazánkat a következő tanulók képviselték:

Felső Gábor (Budapest, Apáczai Csere J. Gimn., tanára: Flórik György);

Hidvégi Zoltán (Budapest, Árpád Gimn., tanára: Szűcs Zsuzsanna);

Károlyi Antal (Budapest, I. István Gimn., tanára: Moór Ágnes);

Késmárki Szabolcs (Kecskemét, Bányai Júlia Gimn., tanára: Borsos Ferenc);

Szabó Szilárd (Budapest, Apáczai Csere J. Gimn., tanára: Holics László).

Megbeszélés a megnyitó előtt

Csapatunk július 16-án, vasárnap a MALÉV TU-154-es járatával utazott Varsóba. A hivatalos program hétfőn az ünnepélyes megnyitóval kezdődött. A résztvevőket először *Andrzej Nadolny* köszöntötte a rendezők nevében, majd *Jacek Fisiak* művelődési miniszter kívánt eredményes versenyzést valamennyi diáknak. Az olimpia elnöke, *Jan Bliński* professzor beszédében megemlékezett *Grzegorz Bialkowski*-ről, aki az olimpia előtt néhány nappal hunyt el, és akit előzőleg az olimpia elnöki tisztével bíztak meg. Az előző évi verseny házigazdája, Ausztria nevében az osztrák csapat vezetője, *Helmuth Mayr* beszélt a fizikusok feladatairól.

A megnyitót egy különleges csembaló koncert zárta. A csembalón *Urszula Bartkiewicz* játszott, majd *Agnieszka Dabrowska* operaénekest kísérté.

Délután a diákok Varsó óvárosával ismerkedtek. 1944-ben e városrész 90 %-át lerombolták a varsói felkelés megtorlásául, de az épületeket később eredeti formájukban ismét felépítették. Így az Óváros most igen hangulatos, kedvelt sétálóhely.

A csapatvezetők délután a rendezők által javasolt elméleti feladatokat véglegesítették. A vezetőkből álló bizottság az előző évekre jellemző hosszú vita helyett most igen gyorsan, módosítás nélkül fogadta el a javasolt példákat. Ez azt mutatta, hogy a lengyel rendezők kitűnően előkészítették a feladatokat, minden részletkérdésben nagyon körültekintőek voltak. A példaszövegeket a csapatvezetők fordították le anyanyelvükre. Ez a munka most is sok időt vett igénybe.

Az elméleti versenyen kedden délelőtt három feladatot kellett megoldani a rendelkezésre álló öt óra alatt. Az első feladattal, egy hőtani jellegű példával nehezen boldogultak a diákok. A megoldásokat is szigorúan bírálták el, így egyetlen versenyző sem kapott maximális pontszámot.

A második példát a mechanika témaköréből választották. Ezt a feladatot 38-an oldották meg hibátlanul (köztük volt csapatunk négy tagja is), a nagy többség viszont alig szerzett pontot. Átlagosan ezzel a feladattal szereztek legkevesebb pontot a diákok.

Az elektronoptikai témakörbe tartozó harmadik feladat több apró buktatót rejtett magában, csak 7 tanulónak sikerült hibátlanul megoldani. Ennek ellenére az átlagosan elért pontszám ennél a feladatnál volt a legmagasabb.

Az elméleti verseny ideje alatt a vezetők az oktatási miniszter helyettesével találkoztak, és a lengyel oktatás átalakításáról kaptak tájékoztatást, illetve arról beszélgettek.

Délután a vezetők és diákok a Királyi Palotát nézték meg az Óvárosban. Sok érdekeset tudhattak meg a lengyel történelemről. A vezetés kisebb csoportokban történt, így csak a véletlenül múlt, hogy a magyar vezetők találkoztak *Késmárki Szabolccsal*, akitől információt kaptak az eredményekről. Ezek a hírek egészen biztatóak voltak, különösen Szabolcs esetében. Valamennyi diákkal az esti orgonahangversenyen találkoztunk a Szent János Katedrálisban. A koncert után még sokat beszélgettünk a példákrol, és főleg arról mire kell majd ügyelni a mérésnél.

Szerdán, az elméleti és mérési verseny közti pihenőnapon kiránduláson vettünk részt. A diákok és vezetőik is jártak Frederick Chopin szülőhelyén és a Nieborow-i kastélyban. Délután a diákok egy néptáncsoport előadását nézték meg, a vezetők pedig megbeszélték a mérési feladatot. Az elméleti példákhoz hasonlóan a rendezők ezt a feladatot is kitűnően előkészítették. A diákolimpia szakmai részének kifogástalan megszervezése elsősorban *Waldemar Gorzkowski*nak és *Andrzej Kotlicki*nek köszönhető, akik az előző években a lengyel csapat vezetői voltak.

A diákok két csoportban, délelőtt és délután mértek. Amíg a tanulók egyik része a méréssel bajlódott, a többiek Varsó egyik legszebb parkjában, a Lazienki parkban sétáltak.

Oszilloszkóp segítségével az ultrahang terjedési sebességét kellett megmérni két különböző folyadékban. A mérés általában valamivel jobban sikerült, mint az elmélet. A magyar diákok viszont az elméleti feladatokat oldották meg eredményesebben.

Ezen a napon a vezetők a Wilanow-i kastélyt és gyönyörű parkját nézték meg. A vacsora adott alkalmat a diákokkal való beszélgetésre. Csapatunk tagjai nem voltak meglepődve a mérésükkel, valamennyien kevesebbre becsülték pontszámukat, mint amit később kaptak.

A fárasztó versenynap után a diákok két napra a Mazury-tavakhoz utaztak. Itt megnézték Olsztyn látnivalóit, hajókiránduláson vettek részt, este pedig egy country zenekar játékát hallgatták, illetve aki akart és tudott, zenélhetett is az együttes hangszerein.

A vezetők ezalatt a dolgozatok javítását ellenőrizték. Ekkor derült ki, hogy az első feladatot milyen szigorúan pontozták; a csapatvezetők erre a példára jóval több pontot adtak volna, mint a javítók.

Péntek este egy érdekes előadásra került sor. A lengyel rendezők a 20. évforduló alkalmából több olyan személyt hívtak meg, akik hosszú időn át csapatvezetők voltak az olimpiákon. Közülük Kunfalvi Rezsőt és Joachim Wendt-et előadás tartására kérték fel. Kunfalvi Rezső 1967-ben, az első diákolimpián, majd azt követően 12 éven át a magyar csapat vezetője volt. Joachim Wendt az NDK csapatát vezette több éven át. Kunfalvi tanár úr egészségi állapota miatt nem tudott Varsóba utazni, de előadását elküldte velünk. Így ezen az estén a vezetők először az ő szavait hallgathatták meg, és néhány diáját láthatták az első hat olimpiáról, majd az előadást és vetítést Wendt professzor folytatta.

A tanulók végleges pontszáma a javítók és a csapatvezetők megbeszélései után szombat estére dőlt el. Ekkor vált bizonyossá, hogy *Késmárki Szabolcs* a 148 résztvevő között a második legjobb eredményt érte el, pontszáma mindössze 0,8 ponttal volt kevesebb a legmagasabb pontszámnál, 46,3 pontnál, az amerikai *Steven Gubser* eredményénél. A nemzetközi zsűri szombat este döntött a díjak odaítéléséről: 41 pontig első, 35 pontig második, 29 pontig harmadik díjat, 22 pontig pedig dicséretet adtak. Ez alapján csapatunk tagjai közül *Késmárki Szabolcs* első díjat, *Szabó Szilárd* és *Felső Gábor* második díjat, *Hidvégi Zoltán* pedig harmadik díjat kapott.

Az ünnepélyes díjkiosztásra vasárnap délután került sor. Az olimpia elnökétől 10 diák vehetett át arany-, 26 diák ezüst-, 30 diák bronzérmeket, 33 diák pedig dicséretet. Az olimpián való részvételért járó oklevelet természetesen minden versenyző megkapta. *Késmárki Szabolcs* akkor lepődött meg igazán, amikor az aranyérem mellé járó digitális multiméter átvétele után ismét szólították, és a második legjobb eredmény eléréséért egy ZX-Spectrum számítógépet is kapott.

Gábor, Szilárd, Szabolcs és Zoltán az eredményhirdetés előtt

Gnädig Péter és *Szép Jenő* a magyar csapat összteljesítményével elégedettek voltak. *Károlyi Antalnak* nem sikerült a tudásának megfelelő eredményt elérnie, *Késmárki Szabolcs* viszont nagyon jól szerepelt. A többiek tudásuk alapján valamivel jobb eredményt is elérhettek volna. Csapatunk tagjai jó kapcsolatban voltak a többi ország diákjaival, bár a zsúfolt program miatt csak keveset tudtak beszélgetni velük.

A díjkiosztás után egy fúvószenekar adott hangversenyt, majd sor került a záróbankettre. Ezen csapatunk sikerét két üveg Tokaji aszúval ünnepeltük meg.

Az országok nem hivatalos pontversenye az idén a következőképpen alakult:

Ország	Össz-pontszám	I. díj	II. díj	III. díj	Dicséret
NSZK	196,8	2	2	1	—
Kína	186,5	—	4	1	—
Nagy-Brittania	179,3	1	2	1	1
Lengyelország	176,0	—	3	1	1
Románia	175,8	1	1	2	1
NDK	172,5	—	2	3	—
Magyarország	168,7	1	2	1	—
Hollandia	166,5	1	2	1	1
Szovjetunió	163,5	1	1	1	2
USA	155,5	1	—	2	1
Bulgária	155,4	1	1	1	2
Jugoszlávia	153,0	—	1	2	2
Csehszlovákia	152,7	—	2	1	1
Ausztria	140,2	—	1	2	1
Svédország	133,3	—	1	1	2
Szingapúr	129,6	1	—	1	—
Ausztrália	127,5	—	—	2	2
Finnország	126,2	—	—	—	5
Kanada	122,2	—	—	2	1
Irán	119,3	—	—	2	1
Norvégia	113,8	—	—	2	1
Litvánia	108,7	—	—	1	1
Belgium	104,0	—	—	—	2
Kuba	101,3	—	1	—	—
Ciprus	88,7	—	—	—	1
Olaszország	88,2	—	—	—	2
Törökország	74,3	—	—	—	1
Kolumbia(3 versenyző)	60,8	—	—	—	1
Izland	59,7	—	—	—	1
Kuwait	21,0	—	—	—	—

(A táblázatban a litván csapat eredményét is feltüntettük. Ők versenyen kívül vettek részt az olimpián.)

A következő diákolimpiát Hollandiában, Groningenben rendezik 1990. július 5. és 13. között. Groningen az olimpia ideje alatt ünnepli majd alapításának 950-ik évfordulóját. A magyar diákok felkészítése a hollandiai olimpiára már szeptemberben elkezdődik.